

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

Mažųjų bendrijų tendencijos, apmokestinimas bei mokamų išmokų analizė

TURINYS

KONTEKSTINĖ INFORMACIJA.....	3
IŠVADOS	3
DETALE DUOMENŲ APŽVALGA	4
1. MB SKAIČIAUS IR VEIKLOS DINAMIKA	4
<i>MB veiklos formos populiarumo šuolis 2026 metų pradžioje.</i>	<i>5</i>
2. MB APMOKESTINIMAS, LYGINANT SU KITOMIS VEIKLOS FORMOMIS	5
<i>MB, kaip juridinio vieneto, veiklos pajamų apmokestinimas.</i>	<i>5</i>
<i>MB narių pajamų apmokestinimas.</i>	<i>6</i>
• Su darbo santykiais susijusioms pajamoms priskiriamos pajamos.	6
• Pajamos pagal CPS.....	7
• Dividendai.	7
3. MB, UAB IR IDV PAGAL PAŽYMĄ MOKESČIŲ NAŠTOS PALYGINIMAS	7
4. 2024 METŲ MB IŠMOKŲ (GPM312 FORMOS DEKLARACIJŲ DUOMENŲ) ANALIZĖ	9
PRIEDAS.....	15

KONTEKSTINĖ INFORMACIJA

Mažoji bendrija (toliau – MB) – ribotos atsakomybės privatusis juridinis asmuo, kurio nariais gali būti tik fiziniai asmenys, o jų skaičius ribojamas iki 10 asmenų. MB Lietuvoje buvo įteisintos 2012 metais, siekiant paskatinti gyventojų verslumą bei naujų įmonių kūrimą. Šios teisinės formos ištakos – „Verslo laiptų“ projektas, kuriuo siekta sudaryti sąlygas skirtingiems verslo raidos etapams per skirtingas verslo formas („laidus“). Smulkiojo verslo pradžia numatyta galimybė vykdyti individualią veiklą (toliau – IDV). MB buvo sukurta kaip tarpinis „laidas“ tarp IDV ir didesnių administracinių bei finansinių išteklių reikalaujančios uždarnosios akcinės bendrovės (toliau – UAB). Šiais pokyčiais buvo siekiama sudaryti smulkiojo verslo augimui palankią mokestinę bei administracinę aplinką.

MB, palyginti su kitomis verslo vykdymo formomis, pasižymi didesniu lankstumu, įsteigimo bei valdymo paprastumu. MB nariams nereikia sudaryti darbo sutarčių (nėra tokios galimybės) ir neturi būti skiriamas direktorius. Palyginti UAB privalo paskirti direktorių, kuris dirbtų pagal darbo sutartį. Dėl šios priežasties UAB formą pasirinkusios įmonės turi pildyti darbo laiko žiniaraščius, skaičiuoti ir mokėti atostoginius, jos turi atitikti įvairius su darbuotojų įdarbinimu susijusius įstatyminius reikalavimus (pavyzdžiui, turėti darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijas, užtikrinti profesinės rizikos įvertinimą ir t. t.). MB, jei joje dirba tik jos nariai, didžiosios dalies šių administracinių procedūrų išvengia, todėl jos valdymas ir finansinė apskaita yra paprastesni bei pigesni. Nors MB turi teisę samdyti darbuotojus pagal darbo sutartis, tai nėra dažnas reiškinys: 2024 metais 76 proc. MB darbuotojų nesamdė, 11 proc. turėjo vieną, dar apie 5 proc. – 2 darbuotojus. MB taip pat nereikia paskirti valdybos, nes aktualūs sprendimai priimami narių susirinkimuose, taikomi mažesni reikalavimai įstatiniam kapitalui¹. MB teisinė forma taip pat suteikia lankstumo bei mokesčių optimizavimo galimybių paskirstant uždirbtą pelną – jį nariai gali gauti išsiimdami lėšų asmeniniams poreikiams, lėšas išmokėdami kaip dividendus arba sudarydami civilinę (paslaugų) sutartį (toliau – CPS). Praktikoje MB nariams išmokos dažniausiai išmokamos pastarąja forma – pagal CPS.

Šiame interpe plačiau aptariamos MB tendencijos, apmokestinimas lyginant su kitomis veiklos formomis bei MB mokamų išmokų analizė.

IŠVADOS

MB teisinė forma paskatino smulkaus verslo plėtrą Lietuvoje. Daugiausia MB keičia teisinę formą į UAB, siekdamas verslo plėtros. Iš 2012-2026 m. gegužės laikotarpiu teisinę formą keitusių MB net 97 proc. pasirinko UAB teisinę formą. Nors MB, kaip juridinis vienetas, mokestiniu atžvilgiu yra panaši į kitas įmones, jos narių pajamų apmokestinimo mechanizmai suteikia galimybes optimizuoti mokesčių mokėjimą. Ryškiausi to pavyzdžiai išmokų pagal CPS populiarumas bei galimas telkiamasis ties PVM registracijos riba.

Naujausi mokestiniai pakeitimai, įsigalioję nuo 2026 m. sausio 1 d ir liepos 1 d., keičia skirtingų veiklos formų mokestinį konkurencingumą – MB tampa palankesne alternatyva didesnių pajamų atveju, lyginant su IDV pagal pažymą, o tai gali prisidėti prie tolesnio šios teisinės formos populiarumo augimo.

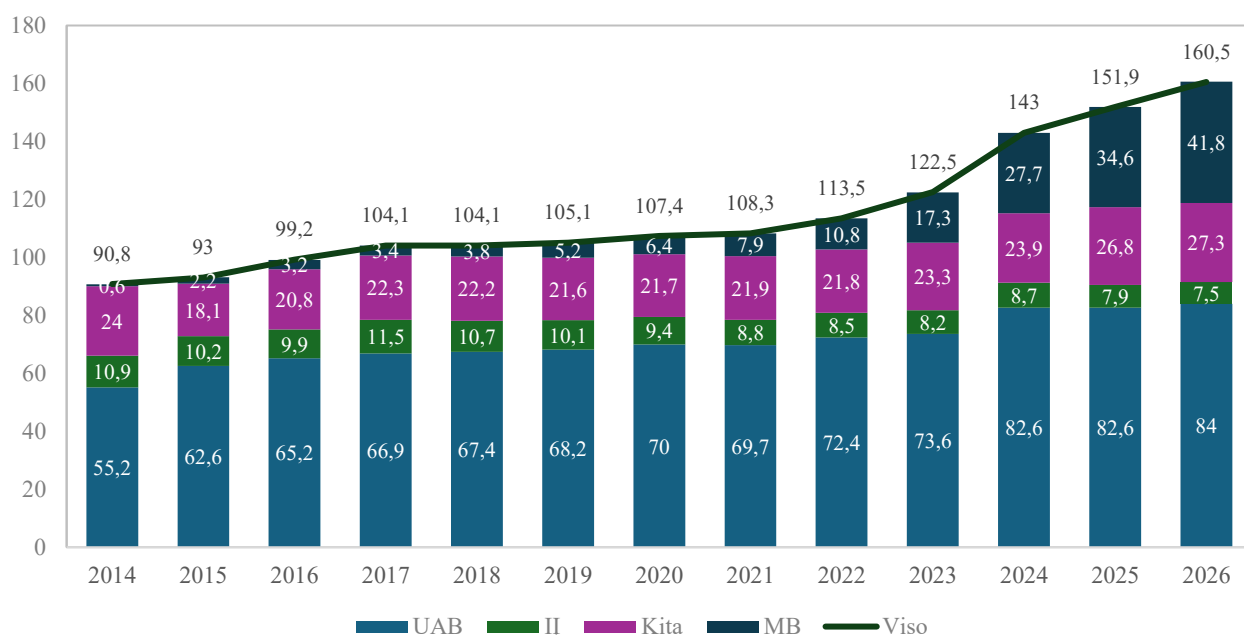
¹ UAB privalo turėti bent 1 000 eurų dydžio įstatinį kapitalą, tuo tarpu MB nariai sumoka pačios MB nustatyto dydžio įnašą.

DETALI DUOMENŲ APŽVALGA

1. MB skaičiaus ir veiklos dinamika

MB skaičius Lietuvoje sparčiai didėja – nuo dabartinio dešimtmečio pradžios išaugo daugiau nei 30 tūkst. ir 2026 m. sausio 1 d. sudarė 26 proc. visų šalyje veikiančių ūkio subjektų (palyginti 2020 m. sausio 1 d. sudarė apie 5,9 proc.). MB skaičiaus augimas pastaraisiais metais sudaro didžiąją dalį viso ūkio subjektų skaičiaus augimo.

1 grafikas. Lietuvoje veikiančių ūkio subjektų skaičius metų pradžioje pagal teisinę formą, tūkst.

Šaltinis – VDA.

Pastaba. Grafike pateikiama statistika apima tik veikiančias (gaunančias pajamų ir (arba) turinčias darbuotojų) įmones, taip pat duomenys už *t* metus rengiami *t – 1* metų spalio mėnesį, tad gali neapimti visų naujai įsteigtų subjektų. Dėl šių priežasčių grafike pateikiami skaičiai gali skirtis nuo toliau šiame interpe minimų duomenų.

2024 metų duomenimis, daugiausia MB veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos (22,9 proc. visų MB), profesinės, mokslinės ir techninės veiklos (17,1 proc.) ir statybos (12,6 proc.) srityse. MB taip pat pasižymi sąlyginai trumpa gyvavimo trukme (2024 metais veikusių MB amžius buvo vidutiniškai 4,4 metų), dažnesniu steigimu bei likvidavimu nei UAB. Visgi trumpesnę gyvavimo trukmę bent iš dalies lemia tai, kad dauguma MB įregistruota vėliau nei kitos veiklos vykdymo formos įmonės, tad šie juridiniai asmenys veikia dar neilgai.

Dažnesnį MB likvidavimą galimai lemia verslo plėtros siekis: nuo 2012 metų iki 2026 metų gegužės teisinę formą iš MB į kitas formas pakeitė apie 1,8 tūkst. subjektų, iš jų apie 97 proc. – į UAB. Tuo pačiu laikotarpiu į MB teisinę formą persiregistravo apie 1,2 tūkst. subjektų, dažniausiai UAB (53 proc.) ir individualios įmonės (44 proc.).

MB teisinę formą dažniausiai renkasi mažesni subjektai: 2024 metais 77 proc. MB turėjo tik 1 narį, dar 17,2 proc. – 2 narius. 76 proc. MB darbuotojų nesamdė, o 6 ir daugiau darbuotojų turėjo tik apie 3 proc. MB.

MB veiklos formos populiarumo šuolis 2026 metų pradžioje. Nuo 2026 metų pailgėjusios pelno mokesčio atostogos bei didelės pajamas vykdančioms IDV pagal pažymą gaunantiems gyventojams padidėjęs efektyvusis gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) tarifas gali būti siejami su 2026 metų pradžioje padidėjusiu naujai įsteigiamų MB skaičiumi – per pirmąją ketvirtį įsteigta apie 40 proc. daugiau MB nei per atitinkamą 2025 metų laikotarpį. Padidėjimas buvo ženkiausias 2026 metų sausį, tačiau ir vėlesniais 2026 metų mėnesiais MB įsteigiama daugiau nei ankstesniais metais. Per 2026 metų sausio–gegužės mėnesius teisinę formą į MB pakeitė 65 ir iki tol veikę subjektai – šis skaičius neišsiskiria iš pastarųjų metų tendencijų. Analizuojant nuo 2025 metų iki 2026 metų gegužės verslo formą į MB pakeitusių įmonių 2024 metų duomenis, biudžeto netekimai dėl šių įmonių teisinės formos pokyčių, leidžiančių pasinaudoti pelno mokesčio atostogomis, galėtų siekti apie 0,1 mln. eurų per metus.

MB registruoja ir asmenys, iki tol vykdę IDV. Nuo 2024 metų iki 2026 metų gegužės IDV nutraukė ir 2025–2026 metais MB nariais tapo apie 4 tūkst. asmenų. GPM netekimai dėl šių asmenų perėjimo į MB galėtų siekti iki 6,1 mln. eurų per metus, valstybinio socialinio draudimo (toliau – VSD) įmokų – iki 6,8 mln. eurų, privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) įmokų – iki 3,8 mln. eurų². Kita vertus, IDV vykdančių asmenų skaičius 2026 metų pradžioje ir toliau tęsė ilgametę augimo tendenciją, tad į MB teisinę formą persiregistravę mokėtojai reikšmingai savarankiškai dirbančių asmenų skaičiaus nepaveikė.

2. MB apmokestinimas, lyginant su kitomis veiklos formomis³

MB, kaip juridinio vieneto, veiklos pajamų apmokestinimas. MB veiklos pajamoms taikomi tokie patys mokesčiai kaip ir kitoms juridinių asmenų teisinėms formoms: pridėtinės vertės mokestis (toliau – PVM), pelno mokestis, nekilnojamojo turto mokestis, žemės mokestis ir kiti. Taikomos ir tokios pačios šių mokesčių lengvatų, deklaravimo ir mokėjimo terminai.

Už 2024 metus pelno mokesčio deklaracijas pateikė daugiau nei 48 tūkst.⁴ MB, iš kurių nulines pajamas deklaravo 21 proc., arba 10 tūkst., MB, dar apie 57 proc., arba 27 tūkst., MB uždirbo pelno⁵. Iš pelno uždirbusių subjektų apie 15 proc. naudojosi 0 proc. pelno mokesčio atostogų tarifu, 70 proc. – mažų įmonių lengvatiniu 5 proc. tarifu, 12 proc. – pagrindiniu 15 proc. tarifu. Likę 4 proc. MB tarifo nenurodė, nes dėl lengvatų ir (ar) sumažintų mokesčių pelno mokesčio tarifas joms neaktualus. Palyginti, vertinant visą 2024 metais pelno uždirbusių įmonių aibę, nepriklausomai nuo teisinės formos, pelno mokesčio atostogomis naudojosi apie 6 proc. įmonių, mažų įmonių tarifu – 53 proc., o pagrindinį tarifą taikė 37 proc. subjektų. Šie skirtumai rodo, kad MB dažniau yra jaunesnės

² Šie asmenys vidutiniškai 2024 metais uždirbo apie 13,4 tūkst. eurų apmokestinamųjų pajamų, tad GPM netekimai įvertinti taikant 5 proc. efektyvųjį GPM tarifą. Taip pat buvo taikoma prielaida, kad uždirbtas pelnas bus išmokamas dividendais arba pagal CPS – tokiu atveju VSD bei PSD įmokos nemokamos.

³ Detalesnė informacija apie mokesčių tarifus pateikiama priede.

⁴ Šis rodiklis nesutampa su 1 grafike pateiktais duomenimis dėl skirtingų metodikų. 48 tūkst. MB skaičius apima ir neveikiančias įmones, tuo tarpu grafike vaizduojama veikiančių, t. y. gaunančių pajamų arba turinčių darbuotojų, įmonių statistika. Taip pat skiriasi ir laiko atskaitos taškai, nes, pelno mokesčio deklaracijų duomenimis, analizuojamas vėlesnis laikotarpis.

⁵ Čia pelnas apibrėžiamas kaip pelnas (įskaitant pelną iš vertybinių popierių ir veiklos, apmokestinamos pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 5 straipsnio 7–10 dalis), pakoreguotas eliminavus mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei filmo gamybos lengvatų poveikį.

ir smulkesnės verslo įmonės. Atitinkamai 2024 metais pelningos MB mokėjo mažesnę efektyvų pelno mokesčio tarifą⁶ (7,4 proc.) nei bendra Lietuvos įmonių populiacija (11,1 proc.).

MB narių pajamų apmokestinimas. MB iš kitų juridinių asmenų teisinių formų išsiskiria MB narių gaunamų pajamų apmokestinimu. MB nariai pajamų iš savo bendrijos gali gauti 3 pagrindiniais būdais: išsiimdami lėšų asmeniniams poreikiams, pasirinktinai priskiriant jas su darbo santykiais susijusioms pajamoms arba dividendams (avansu išmokamas pelnas), gaudami atlygį pagal CPS (įskaitant vadovavimo sutartį) ir metams pasibaigus paskirstant pelną dividendų forma. Kiekvienai iš šių rūšių pajamų taikomas skirtingas apmokestinimas GPM, VSD ir PSD įmokomis, o tokie skirtumai sudaro galimybę MB nariams, naudojantis mokestiniu arbitražu, optimizuoti mokesčius, sumokamus nuo jų gaunamų pajamų.

Lyginant savarankiško darbo, pavyzdžiui, IDV pagal pažymą veiklos formą su MB nario galimybėmis išsiimti lėšų iš savo vykdomos veiklos pajamų, vykdant IDV pagal pažymą mokesčiai⁷ apskaičiuojami nuo veiklos apmokestinamųjų pajamų, nepriklausomai nuo to, ar lėšų iš uždirbto pelno išimama asmeniniams poreikiams, ar pelnas paliekama veiklai vykdyti. Tuo tarpu MB pirmiausia įmonės uždirbtą pelną apmokestina pelno mokesčiu, o kiti mokesčiai priklauso nuo to, kokia forma narys pasiima lėšų. Todėl MB suteikia daugiau galimybių pasirinkti pajamų išmokėjimo būdą ir laiką, atidėti dalį mokestinės naštos, jei pelnas paliekamas įmonėje, bei lanksčiau planuoti nario gaunamų pajamų struktūrą.

- **Su darbo santykiais susijusioms pajamoms priskiriamos pajamos.** MB narys (įskaitant MB narį vadovą) negali turėti darbo santykių su MB, t. y. su juo darbo sutartis nėra sudaroma. Tačiau siekiant MB nariui sudaryti galimybę dalyvauti socialinio draudimo sistemoje, mokesčių tikslais MB narys iš MB asmeniniams poreikiams išsiimamas lėšas savo nuožiūra gali priskirti su darbo santykiais susijusioms pajamoms. Nuo šių pajamų mokamas GPM (kaip ir pajamoms, gaunamoms pagal darbo sutartis, taikomas 20 proc. tarifas bei NPD, o atsižvelgiant į metinį šių pajamų lygį, gali būti taikomas ir progresinis apmokestinimas), taip pat VSD (13,83 proc.) bei PSD (6,98 proc.) įmokos nuo 50 proc. su darbo santykiais susijusioms pajamoms priskirtų lėšų sumos (nuo 2026 m. liepos 1 d. VSD ir PSD įmokų bazė – 90 proc.).

Skirtingai nuo pagal darbo sutartį gaunamų darbuotojo pajamų, kurioms taikomos VSD įmokų grindys, MB nariams nėra prievolės mokėti bent minimalias VSD įmokas. MB nario PSD įmokoms, jei MB narys nėra apdraustas šiuo draudimu (pavyzdžiui, nėra senatvės pensijos gavėjas, nedirba pagal darbo sutartį ir pan.), grindys yra taikomos, t. y. mokama 6,98 proc. nuo MMA.

Skiriasi ir VSD bei PSD įmokų lubų taikymas – MB nario lėšoms, priskirtoms su darbo santykiais susijusioms pajamoms, taikomos 43 VDU per metus VSD ir PSD įmokų lubos (maksimali išmokų, priskiriamų su darbo santykiais susijusioms pajamoms, suma negali viršyti būtent šios ribos, nuo kurios skaičiuojamos ir mokamos MB nario VSD įmokos), tuo tarpu pagal darbo sutartį gaunamoms pajamoms taikomos 60 VDU dydžio per metus VSD įmokų lubos, o PSD įmokoms lubos netaikomos.

⁶ Efektyvusis tarifas skaičiuojamas pelno mokesčio sumą, mokėtiną į biudžetą, padalijus iš pelno (įskaitant pelną iš vertybinių popierių ir veiklos, apmokestinamos pagal Pelno mokesčio įstatymo 5 straipsnio 7–10 dalis), pakoreguoto eliminavus mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei filmo gamybos lengvatų poveikį.

⁷ GPM (iki 2025 metų efektyvusis 5–15 proc. tarifas, nuo 2026 metų efektyvusis 5–20 proc. tarifas taikomas apmokestinamosioms pajamoms iki 83,2 tūkst. eurų, viršijančioms šią ribą pajamoms apmokestinimas, palyginti su 2025 metais, papildomai padidėjo, pradėjus taikyti bendruosius progresinius GPM tarifus), VSD ir PSD įmokos (atitinkamai 12,52 proc. ir 6,98 proc. nuo 90 proc. apmokestinamųjų pajamų).

Šios rūšies pajamas MB nariai renkasi siekdami užsitikrinti socialines garantijas: kaupiti pensijos stažą, gauti ligos, motinystės ir kitas socialines išmokas.

- **Pajamos pagal CPS.** MB su vadovu sudaro ne darbo, o CPS. Tokia pajamų apskaitymo forma iš visų teisinės formos rūšių Lietuvoje dažniausiai naudojasi MB. Nuo 2020 m. lapkričio 19 d. MB narys gali sudaryti CPS ir pagal jas gauti atlygį ne tik dėl vadovavimo paslaugų, bet ir dėl kitų teikiamų paslaugų ar atliekamų darbų. Tokia pajamų ne už vadovavimą apskaitymo forma galima, jeigu tai savo esme yra atsitiktinio ar vienkartinio pobūdžio paslaugų teikimas. Kitu atveju pajamos pagal jų esmę priskiriamos, pavyzdžiui, pajamoms, gautoms iš vykdomos IDV, už automobilio ar nekilnojamojo turto nuomą, kaip palūkanos už suteiktą paskolą ir pan.

Pajamos pagal CPS iki 2025 metų buvo apmokestinamos tik GPM 15 proc. tarifu (viršijanti 120 VDU dalis – 20 proc.). Nuo 2026 metų viršijanti 12 VDU dalis – 20 proc., 36 VDU – 25 proc., o viršijanti 60 VDU dalis – 32 proc. VSD ir PSD įmokos šioms pajamoms netaikomos. Taikomi šie apribojimai: pajamos už paslaugas negali viršyti 100 tūkst. eurų per metus, o viršijus 45 tūkst. eurų per metus, atsiranda prievolė registruotis PVM mokėtoju ir apskaičiuoti bei sumokėti PVM už suteiktas paslaugas.

- **Dividendai.** MB narys gali gauti išmokas iš paskirstytojo pelno (dividendus). Jie apmokestinami nuo pirmo euro, nepriklausomai nuo pajamų sumos, fiksuotu 15 proc. tarifu. VSD ir PSD įmokos netaikomos. Nors dividendų apmokestinimas, palyginti su kitų rūšių pajamomis, gali atrodyti palankiai, tačiau dividendams išmokėti reikia pelno, kurio dauguma MB neturi⁸. Taip pat reikia įvertinti ir tai, kad dividendai, tikėtina, dažniausiai išmokami tik finansiniams metams pasibaigus, paprastai kartą per metus, tad negali užtikrinti reguliaraus asmens pajamų srauto. Be to, dividendai mokami iš pelno, sumokėjus pelno mokestį, todėl kombinuotas apmokestinimo efektyvusis 15 proc. tarifas taikomas tik tokiu atveju, kai taikomas 0 proc. pelno mokesčio tarifas (pavyzdžiui, pelno mokesčio atostogų metais). Kadangi dauguma MB yra mažos įmonės, kurioms taikomas lengvatinis (nuo 2026 metų – 7 proc.) tarifas, kombinuotas efektyvusis MB dividendų apmokestinimas dažniausiai sudaro 20,95 proc. (taikant pagrindiniu 17 proc. tarifą sudarytą 29,45 proc.).

3. MB, UAB ir IDV pagal pažymą mokesčių naštos palyginimas

Šioje dalyje lyginama skirtingų veiklos formų mokestinė našta 2025 metais ir nuo 2026 m. liepos 1 d., kai MB nariams VSD ir PSD įmokų bazė išmokoms, priskirtoms su darbo santykiais susijusioms pajamoms, padidinta nuo 50 iki 90 proc. išsiimamos sumos. Padidinus MB narių įmokų bazę, visam socialinio draudimo stažui sukaupti pakanka mažesnę savo poreikiams išsiimtų įmokų sumą priskirti su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

Skirtingų veiklos formų mokestinės naštos palyginimas nėra paprastas, nes MB, UAB ir IDV pagal pažymą skiriasi teisiniu statusu, pajamų gavimo ir apmokestinimo principais bei socialinio draudimo įmokų ir garantijų sistema. Todėl lyginant mokestinę naštą taikomos standartizuotos prielaidos, siekiant sudaryti kuo labiau palyginamas ekonomines sąlygas ir objektyviai įvertinti mokestinės naštos skirtumus esant vienodam ekonominiam rezultatui. Pateikti skaičiavimai vertintini ne kaip konkrečios įmonės ar savarankiškai dirbančio asmens faktinės mokestinės naštos prognozė, o kaip teorinis palyginamasis scenarijus.

⁸ Pavyzdžiui, 2024 metais daugiau nei 10 tūkst. eurų pelno uždirbo tik apie 28,5 proc. veikiančių MB.

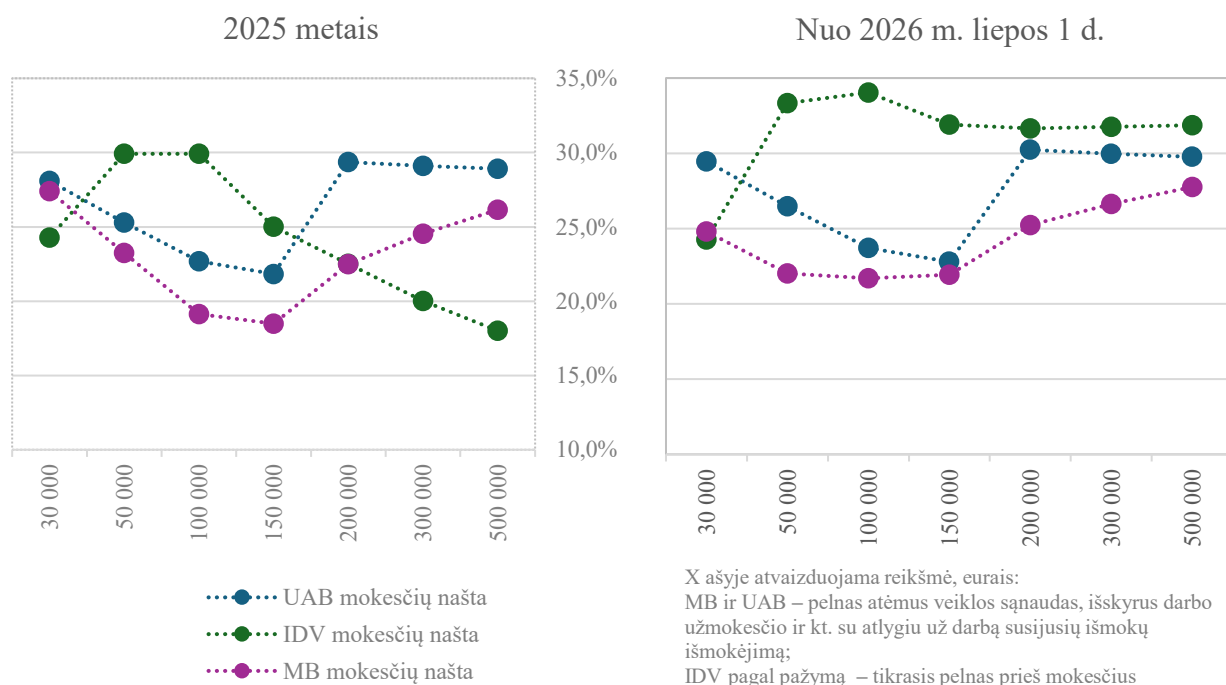
Skaičiuojant mokesčių naštą daroma prielaida, kad pajamoms su darbo santykiais priskiriama ir išsiimama tik tiek lėšų, kiek būtina pilnam vienerių metų senatvės pensijos draudimo stažui užtikrinti. Dėl šios priežasties nuo 2026 m. liepos 1 d. MB, gaunančioms 30 tūkst. ir 50 tūkst. eurų pelno (atėmus veiklos sąnaudas, išskyrus darbo užmokesčio ir kt. su atlygiu už darbą susijusių išmokų išmokėjimą), mažėja bendra mokesčių našta. Kitais atvejais bendra mokesčių našta didėja dėl didesnio progresyvumo taikant GPM ir 1 procentiniu punktu didesnio pelno mokesčio tarifo.

UAB mokestinė našta visais atvejais nuo 2026 metų padidėja nežymiai dėl didesnio pelno mokesčio tarifo ir didesnės MMA.

IDV pagal pažymą mokestinė našta didėja (išskyrus atvejį, kai gaunama 30 tūkst. eurų pelno) dėl padidėjusio pagrindinio šiai veiklai taikomo tarifo bei šių pajamų įtraukimo į bendrą progresinio apmokestinimo sistemą.

Apibendrinant galima teigti, kad mokestiniai pakeitimai pakeitė skirtingų veiklos formų mokestinį konkurencingumą. 2025 metais didžiausią mokestinį pranašumą, gaunant didesnes pajamas, turėjo IDV pagal pažymą, tačiau nuo 2026 m. liepos 1 d. šį pranašumą daugeliu atvejų perima MB. Tuo pačiu IDV pagal pažymą mokestinės naštos atotrūkis nuo kitų veiklos formų gaunant vidutines pajamas dar išauga, o, gaunant daug pajamų, – mokesčių našta iš mažiausios, lyginant su MB ir UAB, tampa didžiausia.

2 grafikas. 2025 ir 2026 (nuo liepos 1 d.) metų mokestinė našta pagal veiklos formas, proc. Apskaičiuota kaip visų sumokamų mokesčių (GPM, darbuotojo ir darbdavio socialinio draudimo įmokos, pelno mokestis) santykis su pelnu prieš darbo užmokesčio ir kitų su atlygiu už darbą susijusių išmokų išmokėjimą, o IDV pagal pažymą, – su tikroju pelnu prieš apmokestinimą.

Šaltinis – Finansų ministerijos skaičiavimai.

Pastaba. Mokestinės naštos reikšmės aktualios tik pasirinktuose pelno scenarijuose; linijos jungia scenarijus ir nereiškia tarpinių reikšmių.

Skaičiuojant mokesčių naštą taikytos prielaidos:

- Naudoti 2025 metais galioję ir nuo 2026 m. liepos 1 d. galiojantys mokesčių tarifai ir dydžiai: GPM, VSD, PSD tarifai, NPD formulės, MMA ir VDU, taikomo GPM bei socialinio draudimo įmokų bazių riboms nustatyti, dydžiai. Tais atvejais,

kai MB ar UAB pelnas mažesnis nei 200 tūkst. eurų, preziumuojama, kad tai maža įmonė (t. y. jos apyvarta neviršija 300 tūkst. eurų – sąlyga taikyti mažų įmonių pelno tarifą) ir jai taikomas 6 proc. pelno mokesčio tarifas (7 proc. 2026 metais). Pelnei viršijus šią ribą, taikytas 16 proc. pelno mokesčio tarifas (17 proc. 2026 metais).

- Lyginti vienodo ekonominio rezultato atvejai, kai UAB ir MB veiklos pelnas prieš savininko atlygio išsimokėjimą ir tikrasis pelnas prieš mokesčius vykdanč IDV pagal pažymą, sudaro atitinkamai 30 tūkst., 50 tūkst., 100 tūkst., 150 tūkst., 200 tūkst., 300 tūkst. ir 500 tūkst. eurų. Daryta prielaida, kad visais atvejais ekonominę veiklą vykdo vienas asmuo (MB turi tik vieną narį – vadovą, UAB dirba tik vienas darbuotojas ir yra tik vienas akcininkas – direktorius, asmuo, vykdanč IDV pagal pažymą, nesamdo kitų darbuotojų).

- Laikyta, kad UAB akcininkui – direktoriui mokamas pastovus darbo užmokestis yra MMA + 1 euras (siekiant atitikti Lietuvos Respublikos darbo kodekso reikalavimą, už kvalifikuotą darbą draudžiantį mokėti MMA). Taip pat daryta prielaida, kad UAB dirbančio buhalterio atlyginimas jau yra įtrauktas į sąnaudas. Visas paskirstytinas pelnas išmokamas dividendais.

- Laikyta, kad MB narys 2025 metais gavo 2 MMA dydžio, o nuo 2026 m. liepos 1 d. 1,1 MMA dydžio išmoką, priskiriamą su darbo santykiais susijusioms pajamoms. Ši prielaida pasirinkta siekiant užtikrinti rezultatų palyginamumą su UAB akcininku, dirbančiu bendrovės direktoriumi pagal darbo sutartį, nes abiem atvejais nuo analogiškos socialinio draudimo įmokų bazės kaupiamas socialinio draudimo stažas, skaičiuojami pensijų apskaitos taškai. Taip pat daryta prielaida, kad MB nariui pagal CPS išmokama maksimali galima suma, t. y. likusi po išmokų, priskirtų su darbo santykiais susijusioms pajamoms, ir neviršijanti 100 tūkst. eurų, bet kartu įvertinant jos pripažinimą leidžiamais atskaitymais ir pakankamą lėšų likutį pelno mokesčio prievolei įvykdyti. Tais atvejais, kai MB nario pagal CPS gaunamas atlygis viršija Pridėtinės vertės mokesčio įstatyme nustatytą registravimosi PVM mokėtoju ribą (45 tūkst. eurų), MB narys privalo registruotis PVM mokėtoju ir nuo suteiktų paslaugų apskaičiuoti pardavimo PVM. Tačiau MB, būdama PVM mokėtoja ir šias paslaugas teikdama kaip PVM apmokestinamą ekonominę veiklą, turi teisę sumokėtą PVM įtraukti į pirkimo PVM atskaitą, taip sumažindama mokėtiną PVM arba, susidarius PVM permokai, ją susigrąžinti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo nustatyta tvarka. Dėl šios priežasties atliekant skaičiavimus laikyta, kad PVM nedidina galutinės MB mokesstinės naštos ir į šiuos skaičiavimus nėra įtraukiamas, darant prielaidą, kad MB nevykdo PVM neapmokestinamos veiklos. Likusio pelno paskirstymas vykdomas dividendų forma. Ši prielaida pasirinkta siekiant modeliuoti ekonomiškai racionalų pelno paskirstymą, minimizuojant bendrą mokesstinę naštą.

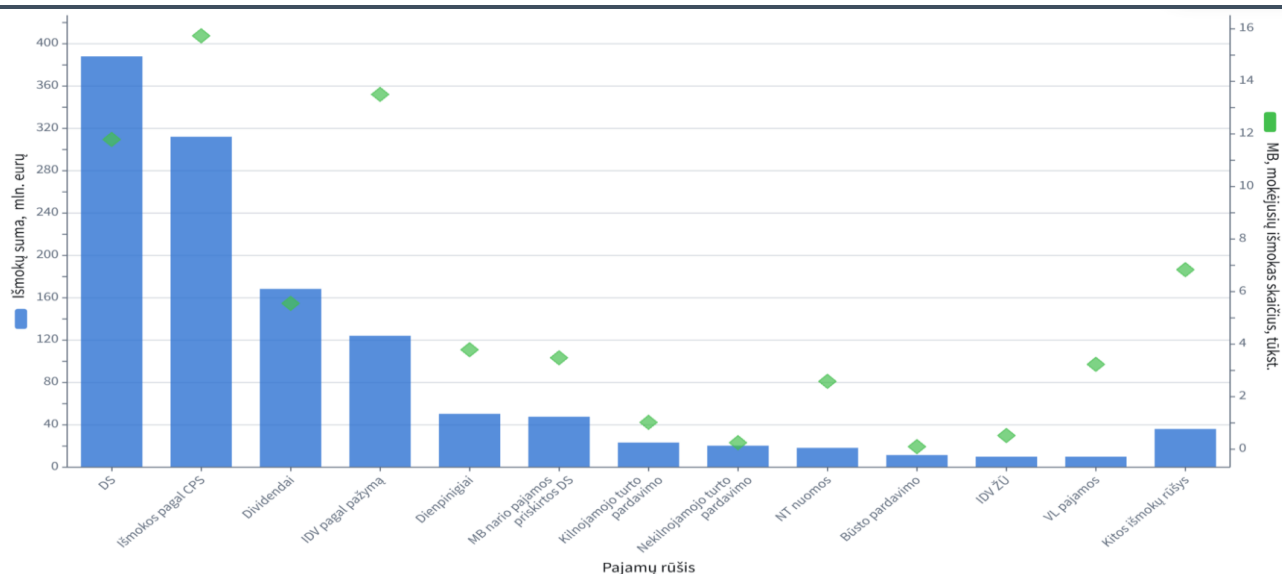
- Daryta prielaida, kad vykdanč IDV pagal pažymą pasirinktas faktinių sąnaudų atskaitymo būdas.

- Nevertinti kiti galimi skirtumai, galintys turėti įtakos mokesčiai naštai, pavyzdžiui, mokestinės lengvatos, ankstesnių laikotarpių nuostolių perkėlimas, komandiruočių išmokos, reprezentacinės sąnaudos, investiciniai projektai ar kitos individualios aplinkybės.

4. 2024 metų MB išmokų (GPM312 formos deklaracijų duomenų) analizė

MB veiklą vykdo ne tik patiems MB nariams teikiant paslaugas, bet ir pasitelkdamas tiek samdomus darbuotojus, tiek IDV vykdančius paslaugų teikėjus. 2024 metais beveik 30 tūkst. MB išmokėjo išmokas 133 tūkst. asmenų. Iš viso buvo išmokėtos 48 skirtingų pajamų rūšių išmokos, bendra išmokėta suma sudarė 1,2 mlrd. eurų. Didžiausia išmokų dalis – 31,8 proc. – buvo išmokėta asmenims, dirbantiems MB pagal darbo sutartis, kaip su darbo santykiais susijusios pajamos. Dažniausiai MB mokėtų išmokų rūšis buvo pagal CPS (įskaitant vadovavimo pajamas).

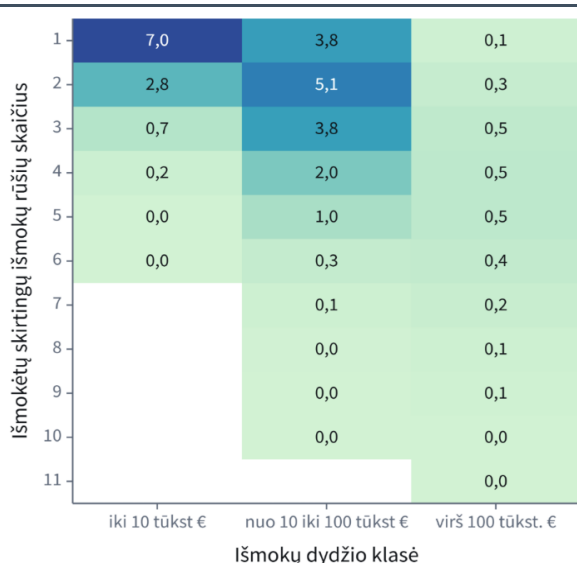
3 grafikas. 2024 metais išmokėtų išmokų suma ir MB, mokėjusių šias išmokas, skaičius pagal atskiras pajamų rūšis

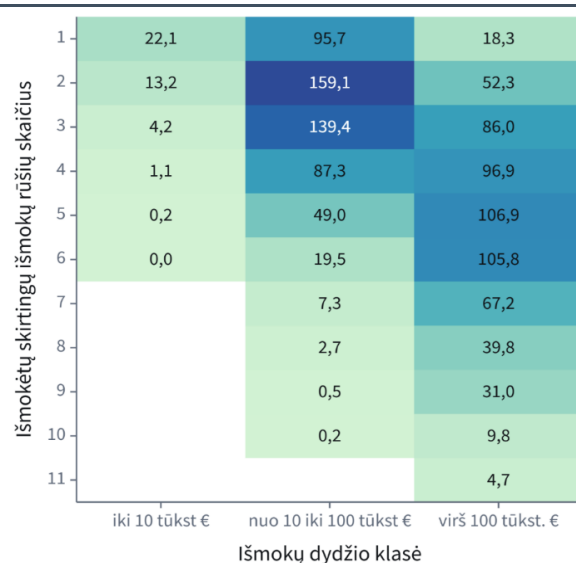
Šaltinis – VMI duomenys.

Vertinant MB skaičių pagal dvi dimensijas – metinį išmokos dydį ir išmokų rūšių skaičių, pastebima, kad didžioji mokėtojų dalis susikoncentravusi ties nedidelės vertės išmokomis (iki 10 tūkst. eurų) ir viena išmokos rūšimi bei ties 10–100 tūkst. eurų išmokos dydžiu ir turi mažą išmokų rūšių įvairovę (1–3 rūšys). Vertinant vienos MB išmokėtos metinės išmokos dydį, didžiausia bendros išmokų sumos dalis – 13 proc. visų išmokų – susitelkia ties 10–100 tūkst. eurų intervalu, mokant 2 rūšių išmokas. Tuo tarpu 100 tūkst. eurų viršijančios išmokos, nors ir retesnės pagal mokėtojų skaičių, nuo bendros išmokų sumos sudaro net apie 50 proc. Išmokų iki 10 tūkst. eurų segmentas, nors ir gausus pagal mokėtojų skaičių, sudaro tik nedidelę bendros išmokėtų išmokų sumos dalį.

4 grafikas. Išmokas mokėjusių MB skaičius (tūkst.) pagal išmokėtų išmokų dydį ir išmokėtų išmokų rūšių skaičių

5 grafikas. Išmokų sumos (mln. eurų) pagal išmokėtų išmokų dydį ir išmokėtų išmokų rūšių skaičių

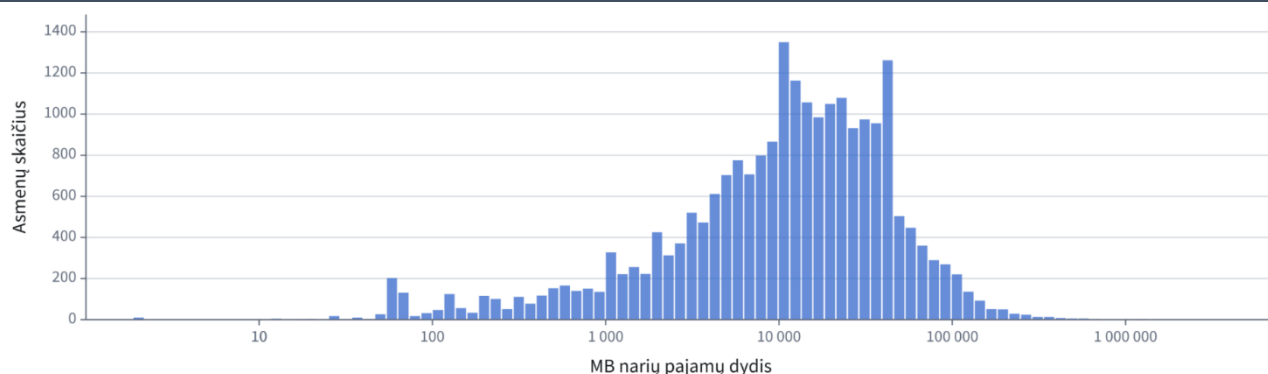
Šaltinis – VMI duomenys.

MB narių pajamos išlieka nuosaikios ir atspindi aktyvią daugumos mažųjų bendrijų ekonominę veiklą. Išmokos, priskirtos su darbo santykiais susijusioms pajamoms, dividendai bei išmokos pagal CPS (įskaitant vadovavimo sutartį) yra pagrindinės MB narių gaunamų išmokų rūšys (dirbti pagal darbo sutartį ir gauti su darbo santykiais susijusias išmokas gali tik ne MB nariai) ir kartu sudaro didžiausią visų analizuojamų išmokų dalį (528 mln. eurų, arba 43,3 proc. visų išmokų). Šioje dalyje detaliau aptariamos tik šių trijų rūšių išmokos, toliau vadinamos MB nario pajamomis.

MB savo nariams išmokamų išmokų pasiskirstymas rodo, kad MB nariams nėra būdingos nei itin mažos (t. y. reikšminga dalis MB vykdo aktyvią ekonominę veiklą ir generuoja reikšmingas pajamas savo nariams), nei išskirtinai didelės išmokos. 2024 metais 23 tūkst. MB narių iš beveik 20 tūkst. MB gavo MB nario pajamų. Vidutinė išmoka sudarė apie 18 tūkst. eurų, mediana – 11 tūkst. eurų per metus. Dominuojantis MB nario pajamų lygis yra nuosaikus – sudaro nuo maždaug 10 tūkst. iki 45 tūkst. eurų per metus.

Palyginti su 2024 metų metiniu šalies bruto VDU (26,7 tūkst. eurų), matyti, kad vidutinės analizuojamos bruto MB narių pajamos (18 tūkst. eurų) buvo apie trečdaliu mažesnės nei vidutinio samdomo darbuotojo darbo užmokestis. Vis dėlto šis palyginimas yra orientacinis dėl skirtingos lyginamų pajamų ekonominės prigimties bei skirtingo apmokestinimo.

6 grafikas. 2024 metų MB narių skaičiaus pasiskirstymas pagal vidutinį metinį MB narių pajamų dydį, eurai

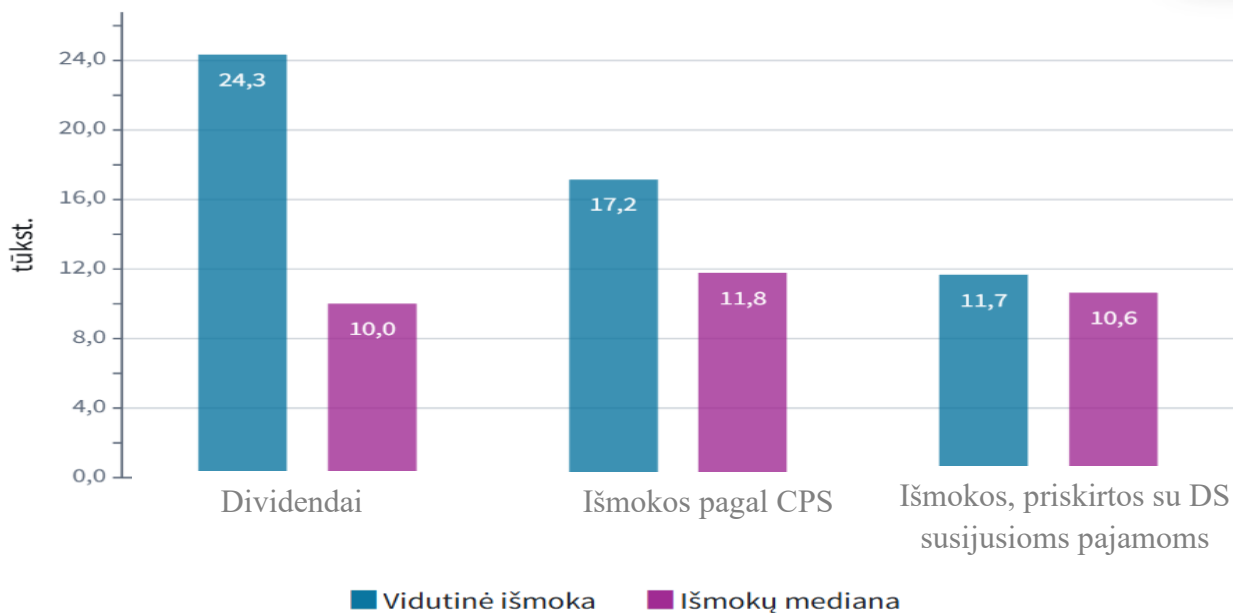
Šaltinis – VMI duomenys.

Pastaba. Atsižvelgiant į pajamų pasiskirstymo netolygumą (asimetriškumą) bei siekiant didesnio duomenų informatyvumo ir lengvesnio interpretavimo, x ašyje naudojama ne tiesinė, o dešimtainio logaritmo skalė, kurioje kiekvienas žingsnis reiškia reikšmės padidėjimą 10 kartų, o ne vienodą absoliutų skirtumą.

2024 metais išmokos pagal CPS sudarė 312,2 arba 59 proc. MB nario pajamų, jas gavo 76 proc. analizuojamų rūšių išmokas gavusių asmenų, o tokių išmokų mediana buvo didžiausia iš analizuojamų rūšių pajamų. 2024 m. MB nariams išmokėti dividendai (168,2 mln. eurų arba 32 proc.) pasižymėjo didžiausia vidutinė išmoka (24,3 tūkst. eurų), tačiau šios rūšies išmokų dydžiui būdingas didžiausias netolygumas, nes vidurkis daugiau nei 2 kartus viršija medianą. Tuo tarpu su darbo santykiais susijusioms pajamoms priskiriamos išmokos (47,7 mln. eurų) pasižymi tolygiausiu pasiskirstymu – vidutinė ir medianinė reikšmės yra labai panašios ir artimos 2024 metais galiojusiam metiniam MMA dydžiui. Tai leidžia daryti prielaidą, kad reikšminga dalis MB narių pasirinko su darbo santykiais susijusioms pajamoms priskirti atlygį, artimą MMA dydžiui, nors šioms pajamoms taikoma VSD įmokų bazė (50 proc. išmokų, priskirtų su darbo santykiais susijusioms pajamoms, sumos) neužtikrino visų metų VSD stažo. Tokį pasirinkimą galėjo lemti įvairios priežastys. Dalis MB narių socialiniu draudimu buvo apsidraudę kitais pagrindais, pavyzdžiui, 42 proc. iš nagrinėjamų 23

tūkst. asmenų dirbo kitose įmonėse pagal darbo sutartis (jų su darbo santykiais susijusios pajamos 257,7 mln. eurų). Dalis asmenų galėjo sąmoningai teikti prioritetą didesnėms disponuojamoms pajamoms einamuoju laikotarpiu ir išmokoms išsimokėti pasirinkdami kitų rūšių pajamas, o dalis galėjo neįvertinti apsidraudimo socialiniu draudimu ypatumų.

7 grafikas. MB nario pajamų išmokos: vidurkis ir mediana, 2024 metais

Šaltinis – VMI duomenys.

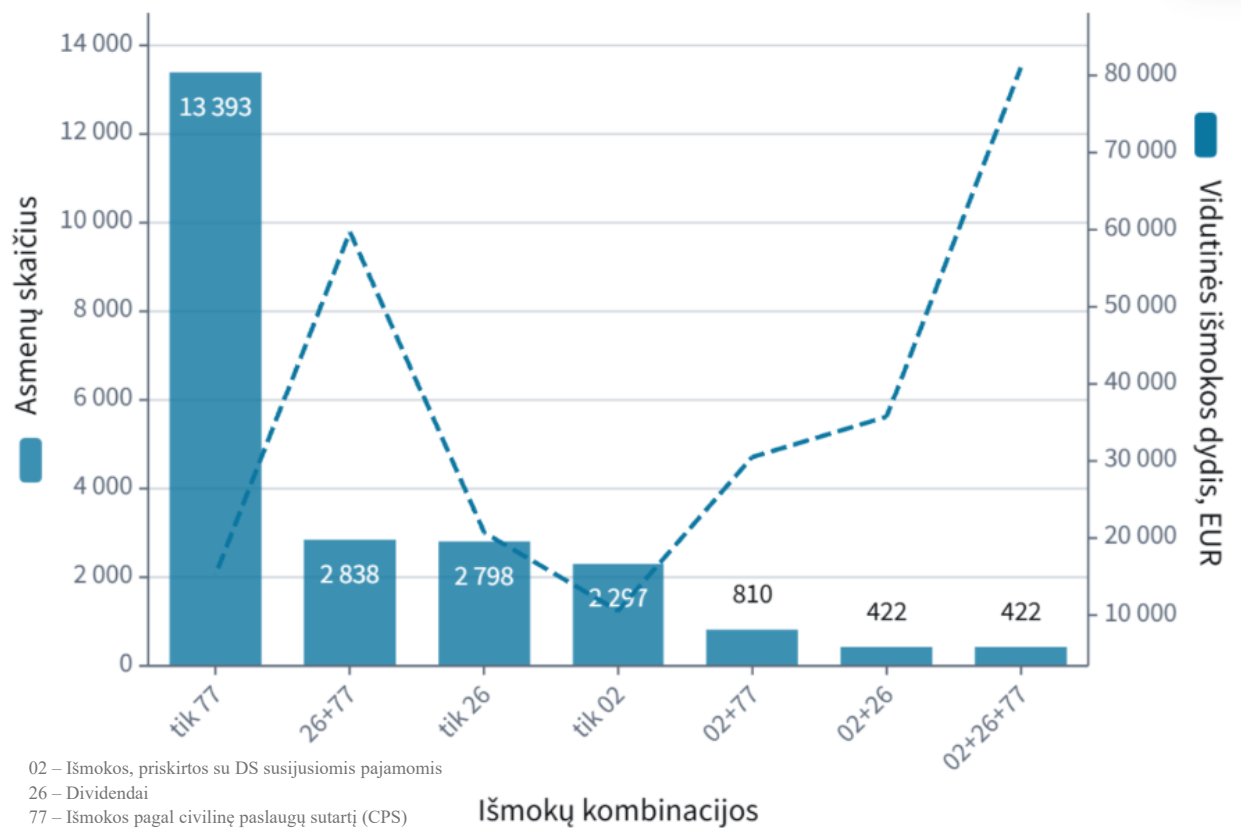
Vertinant MB nariams mokamų išmokų kombinacijas, galima daryti išvadą, kad MB narių pajamų apmokestinimo ypatumai turi įtakos jų gavėjų išmokų struktūrai.

Išmokos, priskiriamos su darbo santykiais susijusioms pajamoms, apmokestinamos labiausiai – joms taikomas GPM bei VSD ir PSD įmokos, dėl ko šios rūšies išmokos gavėjų yra mažiausiai. Kartu, kaip minėta, didelė dalis MB narių socialines garantijas užsitikrina ne per MB narių pajamas, o kitais būdais (dirbdami pagal darbo sutartis kitose įmonėse, vykdydami IDV pagal pažymą, įsigydami verslo liudijimus ir pan.).

Dividendai, įvertinus jiems tenkančią pelno mokesčio našą, apmokestinami mažiau nei su darbo santykiais susijusios pajamos, todėl jie patrauklūs pelno paskirstymui, bet ne reguliariam pajamų srautui. Nors MB nariai turi galimybę dividendus išsiimti avansu, jų dydis negali viršyti MB per metus uždirbto pelno. Paaiškėjus metiniams finansiniams rezultatams, dalį avansu sumokėtų dividendų gali tekti grąžinti.

Išmokos pagal CPS, kurioms taikomas mažiausias apmokestinimas, yra akivaizdžiai dominuojanti MB narių pajamų forma: daugiausia MB narių renkasi būtent jas. Tarp išmokų kombinacijų taip pat dominuoja kombinacijos su išmokomis pagal CPS.

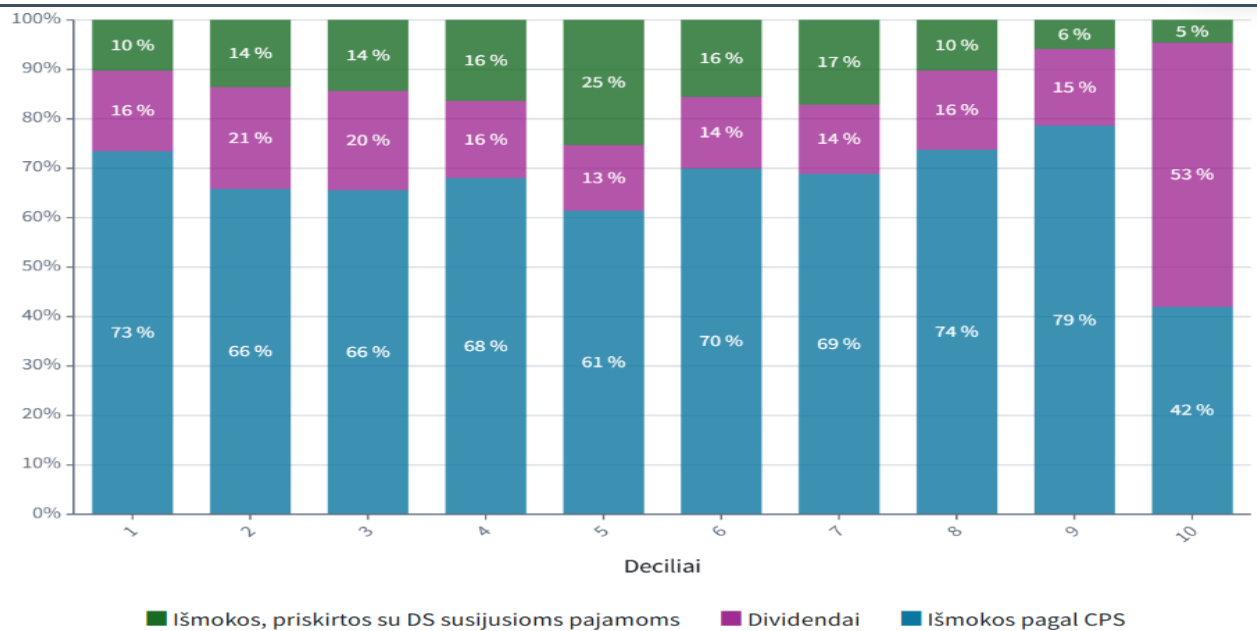
8 grafikas. MB narių išmokų kombinacijų pasiskirstymas 2024 metais

Šaltinis – VMI duomenys.

Vertinant MB narių pajamų dydį pagal decilius ir jų struktūrą matyti, kad beveik visais atvejais vyrauja išmokos pagal CPS.

9 grafikas. MB narių pajamų struktūra pagal decilius 2024 metais

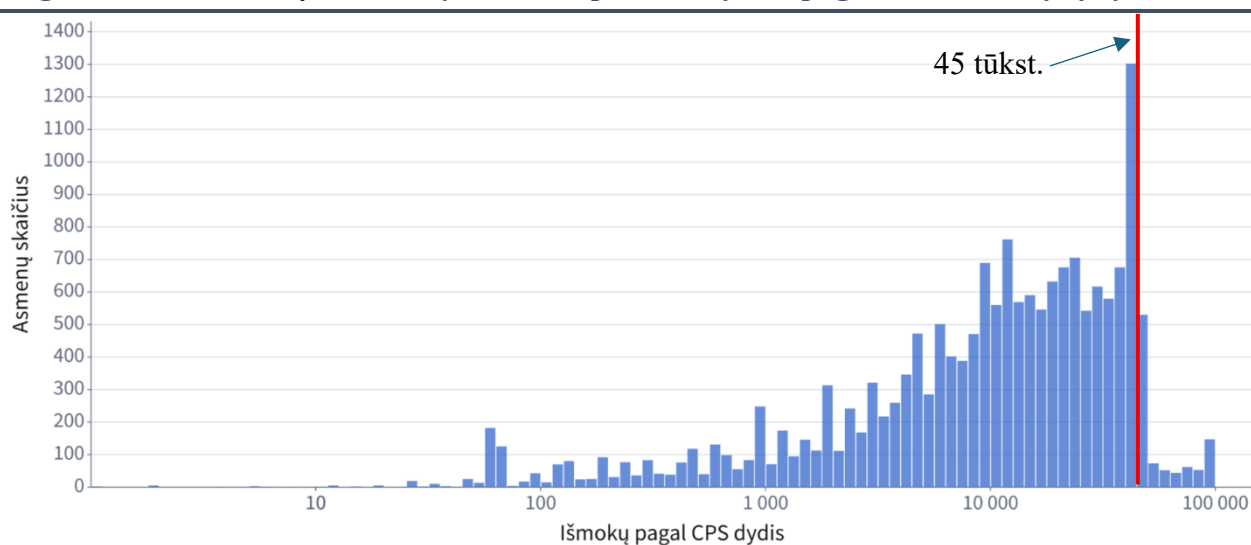

Šaltinis – VMI duomenys.

Tik aukščiausiame decilyje, į kurį patenka asmenys, kurių metinės pajamos yra nuo 49 tūkst. eurų, o vidutinės pajamos sudaro apie 100 tūkst. eurų, dividendai tampa dominuojančia išmokų forma. Tai lemia apribojimai, taikomi išmokoms pagal CPS (įskaitant vadovavimo sutartį), – joms viršijus 45 tūkst. eurų dydį atsiranda prievolė mokėti PVM, be to, jų dydis negali viršyti 100 tūkst. eurų per metus. Didesnes sumas priskirti su darbo santykiais susijusioms pajamoms nepalanku dėl apmokestinimo VSD ir PSD įmokomis. Tuo tarpu išmokamų dividendų dydžiui apribojimų nėra, be to, ir apmokestinimas palankesnis nei su darbo santykiais susijusių pajamų.

Analizuojant vien tik išmokų pagal CPS gavėjų skaičiaus pasiskirstymą pastebimas labai aiškus telkiamasis ties PVM registracijos riba: iš karto virš šio dydžio reikšmingai sumažėja tokias pajamas gaunančių asmenų skaičius. Tik 474 asmenys, arba 2,7 proc. visų išmokas pagal CPS gavusių asmenų, gavo nuo 45 tūkst. iki 100 tūkst. eurų (didžiausio leistino tokių išmokų dydžio). Palyginti asmenų, kurių bendros MB nario pajamos viršija 45 tūkst. eurų, yra 2,6 tūkst. Tai rodo MB narių elgsenos reakciją į PVM registracijos ribą. Nors MB ir jos nario lygmeniu PVM mokestinės naštos atžvilgiu paprastai yra neutralus dėl pirkimo PVM atskaitos galimybės, ribos viršijimas MB nariui sukelia papildomas registravimo, apskaitos, deklaravimo ir pinigų srautų administravimo prievolės. Tai leidžia kelti hipotezę, kad dalis MB narių, kurių pajamos viršija 45 tūkst. eurų, siekia neperžengti šios ribos išmokomis pagal CPS, o viršijančią pajamų dalį gauna kitomis formomis.

10 grafikas. 2024 metų MB narių skaičiaus pasiskirstymas pagal CPS išmokų dydį, eurai

Šaltinis – VMI duomenys.

Pastaba. Atsižvelgiant į pajamų pasiskirstymo netolygumą (asimetriškumą) bei siekiant didesnio duomenų informatyvumo ir lengvesnio interpretavimo, x ašyje naudojama ne tiesinė, o dešimtainio logaritmo skalė, kurioje kiekvienas žingsnis reiškia reikšmės padidėjimą 10 kartų, o ne vienodą absoliutų skirtumą.

MB, UAB ir IDV pagal pažymą mokesčių tarifai 2025 metais

Pajamų rūšis / mokestis	GPM tarifas	Socialinio draudimo įmokos	Pelno mokestis
MB			
Dividendai	15 proc.	Nėra	16 proc. arba 6 proc.
Pajamos, priskirtos su darbo santykiais susijusioms pajamoms ⁹	20 proc. Taikomas NPD Atsižvelgiant į bendrą asmens metinių pajamų lygį iš tantjemų ar atlygio už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete, iš asmens, susijusio darbo santykiais, gautų pajamų pagal autorines sutartis, MB vadovų, kurie nėra tų MB nariai, pagal CPS už vadovavimo MB veiklą gautų pajamų, gali būti taikomas progresinis 32 proc. tarifas pajamų daliai, viršijančiai 60 VDU	Bazė – 50 proc. pajamų; 13,83 proc. VSD (jei papildomai kaupiama pensijų фонде, – 16,83 proc.) 6,98 proc. PSD	
100 tūkst. eurų per metus neviršijantis atlygis pagal CPS (įskaitant vadovavimo atlygį) ¹⁰ .	15 proc. Atsižvelgiant į bendrą asmens metinių pajamų kartu su kitomis ne iš darbo santykių gautomis pajamomis lygį (išskyrus individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno ir kitas pajamas), pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktą gali būti taikomas 20 proc. tarifas pajamų daliai, viršijančiai 120 VDU	Nėra	
UAB			
Dividendai	15 proc.	Nėra	16 proc. arba 6 proc.
Su darbo santykiais susijusios pajamos	20 proc. Taikomas NPD Atsižvelgiant į bendrą asmens metinių pajamų iš tantjemų ar atlygio už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete, iš asmens, susijusio darbo santykiais, gautų pajamų pagal autorines sutartis, MB vadovų, kurie nėra tų MB nariai, pagal CPS už vadovavimo MB veiklą gautų pajamų lygį, gali būti taikomas progresinis 32	Bazė – 100 proc. pajamų Darbuotojo įmokos: 12,52 proc. VSD (jei papildomai kaupiama pensijų фонде, – 15,52 proc.) 6,98 proc. PSD Darbdavio įmokos:	

⁹ Ne daugiau nei 43 VDU (2025 metais 90 681,84 euro).

¹⁰ MB narys gali gauti atlygį pagal CPS nuo 2020 m. lapkričio 19 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymo pakeitimams. Iki minėtos datos MB nariui buvo draudžiama pagal CPS iš MB gauti kitokių nei vadovavimo atlygį.

Pajamų rūšis / mokestis	GPM tarifas	Socialinio draudimo įmokos	Pelno mokestis
	proc. tarifas pajamų daliai, viršijančiai 60 VDU	1,31 proc. nedarbo socialinio draudimo įmoka 0,14 proc. nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų socialinio draudimo įmoka 0,16 proc. įmoka į Garantinį fondą 0,16 proc. įmoka į Ilgalaikio darbo išmokų fondą	
IDV pagal pažymą			
<i>Apmokestinamosios pajamos (atėmus sąnaudas)</i> (Taikant faktines sąnaudas iš pajamų gali būti atimamos VSD ir PSD įmokos, o taikant 30 proc. dydžio prezumpcines sąnaudas laikoma, kad VSD ir PSD įmokos jau įskačiuotos į sąnaudas)	15 proc. Taikomas mokesčio kreditas Nuo IDV pagal pažymą pajamų mokėtino pajamų mokesčio dydis nustatomas iš metinėms apmokestinamosioms pajamoms pritaikius 15 proc. pajamų mokesčio tarifą gautos sumos atėmus pajamų mokesčio kredito sumą. Veiklos pelnas, neviršijantis 20 tūkst. eurų per metus, faktiškai apmokestinamas 5 proc. tarifu, o kai metinis pelnas viršija 20 tūkst. eurų per metus, pajamų mokesčio kreditas apskaičiuojamas pagal formulę: Metinės IDV pagal pažymą apmokestinamosios pajamos $\times (0,1 - 2 / 300\,000 \times (\text{metinės individualios}$ veiklos apmokestinamosios pajamos – 20 000)) Šiuo atveju taikomas pajamų mokesčio tarifas didėja, kol pasiekia nekintantį 15 proc. pajamų mokesčio tarifą (kai pelnas siekia 35 tūkst. eurų per metus).	Bazė – 90 proc. apmokestinamųjų pajamų 12,52 proc. VSD (jei papildomai kaupiama pensijų fonde, – 16,83 proc.) 6,98 proc. PSD	Netaiko- mas